



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Podejście ukierunkowane na potrzeby osoby w wyznaczaniu celów rehabilitacyjnych

[www.leonardo.org.pl](http://www.leonardo.org.pl)

[www.leonardo.org.uk](http://www.leonardo.org.uk)

[www.leonardodavinci.nl](http://www.leonardodavinci.nl)

Julia Johnson

Zespół Rehabilitacji w SM

Walkergate Park

International Centre for Neuro-rehabilitation and Neuro-psychiatry

Newcastle-upon-Tyne

Tłumaczenie z języka angielskiego dr n. med. Anna Czernuszenko

**Community Rehabilitation in Neurology Training Programme**



DG Edukacja i Kultura

# Program „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci

Prezentowane materiały edukacyjne powstały w ramach projektu realizowanego z funduszy europejskich w ramach programu Leonardo da Vinci pt. Rehabilitacja Środowiskowa w Neurologii – Program Edukacyjny w latach 2008-2010



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

## Definicja opieki ukierunkowanej na osobę (Person Centred Care)

- W chorobach przewlekłych termin *opieka ukierunkowana na osobę* jest używany, w celu „promocji wsparcia społecznego, (wykorzystania) wpływów środowiska i rodziny oraz wykorzystania w praktyce zasad leżących u podłoża zmian behawioralnych” (*Bauman i wsp. 2003*)
- Inne przykłady: *Mead i Bower 2000*
  - Pacjent jako osoba – zrozumienie osobistego, personalnego znaczenia choroby
  - Dzielenie władzy i odpowiedzialności
  - Koncepcja aliansu terapeutycznego
- Praktyka ukierunkowana na osobę została wprowadzona w Wielkiej Brytanii w odpowiedzi na potrzebę pacjentów, by być dopuszczonym do głosu w kwestii własnego leczenia i decydowania o kształcie usług.



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Główne zasady Opieki Ukierunkowanej na Osobę

- Edukacja i dzielenie się wiedzą
- Zaangażowanie rodziny i przyjaciół
- Współpraca i zarządzanie zespołem
- Wrażliwość na nie-medyczny i duchowy wymiar opieki
- Poszanowanie potrzeb i preferencji pacjenta
- Wolny przepływ i dostępność informacji

*(Shaller 2007)*



Lifelong Learning Programme  
Leonardo da Vinci



Education and Culture DG

# Wymiary Opieki Ukierunkowanej na Osobę

- Współczucie, empatia i wrażliwość na potrzeby, wartości i preferencje (pacjenta)
- Koordynacja i integracja opieki
- Informacja, komunikacja i edukacja
- Zapewnienie komfortu fizycznego
- Wsparcie emocjonalne, redukowanie lęków i obaw
- Zaangażowanie rodziny i przyjaciół

*(Institute of Medicine 2001)*



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Zalety podejścia ukierunkowanego na osobę

- Większa satysfakcja pacjenta
- Większe zaangażowanie w leczenie/stosownie się
- Lepsze wyniki zdrowotne
- Bardziej racjonalne wykorzystanie zasobów (*Stewart 2001*)
  
- Wielka Brytania – słabe wskaźniki zaangażowania pacjentów włączając te, które związane są z planowaniem terapii i celów.

(*Coulter 2006*)



Lifelong Learning Programme  
Leonardo da Vinci



Education and Culture DG

# Czym jest wyznaczanie celów?

- Cele życiowe i aspiracje
  - **Jednakże** – Mogą istnieć czynniki społeczne, które wpływają na znaczenie wyznaczania celów dla poszczególnych osób *Kielhofner (1997)*
- Cele rehabilitacyjne
  - Wybór i znaczenie
- Aktywność celowa
  - Prawdziwe przedmioty i sytuacje funkcjonalne
- Pamiętaj o tym, by na każdym poziomie przy wszystkich celach być ukierunkowanym na osobę



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Czy wyznaczanie celów ma znaczenie?

- Projekt badawczy dotyczący wyznaczania celów fizjoterapii dla klientów z niesprawnością kończyny górnej po udarze
- Odpowiedź na to pytanie jest krótka: TAK
  - Terapeuci i pacjenci w grupie badanej Therapists and patients in all study oceniali, że wyznaczanie celów ma duże znaczenie
  - Dowody z literatury
- Jednak:
  - Nie zawsze
    - “W żadnym przypadku nie wyznaczam celów dla siebie, nigdy tego nie robiłem. Znam moje ograniczenia i nie jestem najmądrzejszy na świecie.”
  - SMART czy nie smart?
    - “Ja chcę po prostu być...”





Lifelong Learning Programme  
Leonardo da Vinci



Education and Culture DG

## Jakie są potencjalne konsekwencje sytuacji, kiedy cele nie są ukierunkowane na osobę?

- Problem zaangażowania pacjenta i szerszego zespołu
  - “My stawiamy cele; terapeuta zajęciowy i ja wyznaczymy cele dla tego pacjenta”
  - Brak własności
- Being Process Driven
  - “So tend to have to channelled towards, maybe sort of, sort of you know the things we, that are achievable within a couple of weeks.”
- Rozbieżność pomiędzy celami pacjenta a działaniami podejmowanymi w ramach fizjoterapii



Lifelong Learning Programme  
Leonardo da Vinci



Education and Culture DG

## Jakie narzędzia mogłyby być użyte to wyznaczania celów ukierunkowanych na osobę?

- Goal Attainment Scaling (GAS) – (skala oceny realizacji celu)
  - Skomplikowana
- Therapy Outcome Measure (Skala oceny efektów terapii)
  - Proste i nie-medyczne w modelu
- SMART
  - Wprowadzona w zarządzaniu kadrami
- Canadian Occupational Performance Measure (COPM)



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Therapy Outcome Measure

(*Skala oceny efektów terapii*)

Pam Enderby, Alexandra John and Brian Petheram

- Istotna, walidowana, wiarygodna
- Oparta na ICF
- 11 punktowa skala (ordinal scale), 6 zdefiniowanych punktów
- Międzydyscyplinarna
- Opisuje Describe umiejętność na 4 różne sposoby
- Skala ciężkości 0-5 z możliwością dodania połówki punktu
- Ocena na początku i końcu terapii
- Wymiar jakości życia:
  - Samoocena przez klienta
  - Możliwość wykorzystania skali wizualnej
- Konieczność ujęcia lub powiązania z kwestiami określonymi jako cele



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# COPM

## Mary Law et al

- Częściowo ustrukturyzowany wywiad
- Ocenia trzy główne obszary istotne dla pacjenta w 3 domenach:
  - Samoobsługa
  - Produktywność
  - Rozrywka
- Ocena wszystkich problemów pod względem „istotności” dla pacjenta
- Ocena do 5 najważniejszych problemów pod względem :
  - Wykonania
  - Satysfakcji
- Ważność i wiarygodność wykazana w wielu ośrodkach rehabilitacyjnych.
- Konieczność ujęcia lub powiązania z kwestiami określonymi jako cele



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

## Jak możemy lepiej wyznaczać cele - sugestie z badań naukowych?

- Używać ustrukturyzowanego procesu wyznaczania celów
- Angażować pacjentów do procesu:
  - Istotne, znaczące cele
  - Uczynić, by ten proces i włączenie weń pacjenta było bardziej wyraźne, bez niedomówień
- Rewizja i przegląd celów
- COPM było użytecznym klinicznie narzędziem w fizjoterapii



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Ustalenia z badań naukowych

- Wyznaczanie celów ma znaczenie zarówno dla terapeutów jak i pacjentów
- Fizjoterapeuci często podejmują w terapii aktywności, które nie pozostają w związku z celami pacjentów.
- Nadanie struktury procesowi wyznaczania celów pomaga skupić się na wspólnych problemach
- COPM może być użytecznym narzędziem dla fizjoterapeutów
- COPM pomaga pacjentom zidentyfikować kluczowe kwestie do podjęcia w trakcie terapii
- COPM może pomóc także w przypadkach „wycofania” poprzez skupienie się nie na wykonaniu ale na poziomie satysfakcji .



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Model – koncepcja wyznaczania celów w fizjoterapii neurologicznej

## Cele nie SMART ale PC:TRICK

### TRICK:

Targeted –ukierunkowany

Realistic – realistyczny

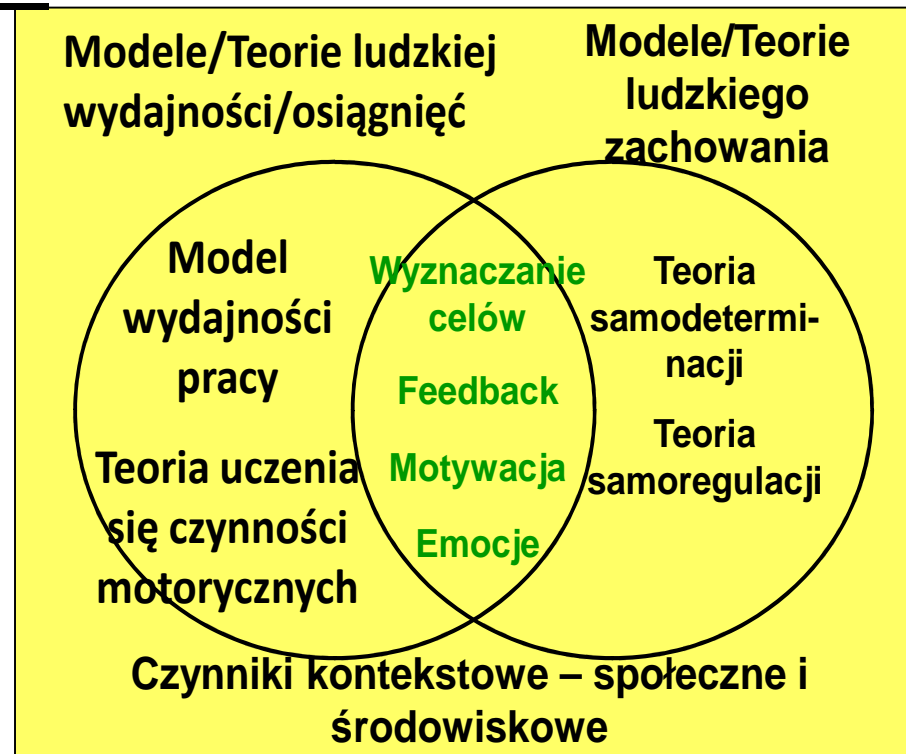
Individual – indywidualny

Challenging – stanowiący wyzwanie

Knowledge based – oparty na wiedzy

ale zawsze przede wszystkim

PC: Person Centred – ukierunkowany na osobę





Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Leonardo da Vinci

# Podsumowanie

- Lepsze zrozumienie podstaw naukowych pozwoli fizjoterapeutom wyznaczać bardziej prawidłowe cele terapii u ich pacjentów.
- Cele powinny nadawać kierunek temu, co robimy w w praktyce fizjoterapii neurologicznej, stanowiąc podstawę sesji terapeutycznych, a nie tylko wskazując zamierzony efekt końcowy leczenia.
- Należy raczej stawiać cele **PC:TRICK** niż SMART.
- Większe zaangażowanie pacjenta w wyznaczanie celów może pomóc w ukierunkowaniu procesu rehabilitacji na jego osobę.